

ISSN (Print) 2616-7174
ISSN (Online) 2663-2500

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ЖУРНАЛИСТИКА сериясы

JOURNALISM Series

Серия **ЖУРНАЛИСТИКА**

№2 (127)/2019

1995 жылдан бастап шығады

Founded in 1995

Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады

Published 4 times a year

Выходит 4 раза в год

Нұр-Сұлтан, 2019

Nur-Sultan, 2019

Нур-Султан, 2019

Бас редакторы Қайрат Сак

филология ғылымдарының кандидаты, профессор (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары **Айтмұханбет Есдәулетов** *ф.ғ.канд., доцент (Қазақстан)*
Бас редактордың орынбасары **Гүлнар Кендірбай** *PhD (АҚШ)*

Редакция алқасы

Алдабергенов Қырықбай	Т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Асанов Қойлыбай	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Әбдіманов Өмірхан	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Әбішева Вера	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Браун Михаил	PhD, проф. (АҚШ)
Дзялошинский Иосиф	Ф. ғ. д., проф. (Ресей)
Жақып Бауыржан	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Жусупова Алматы	ф.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Ирназаров Кудрат	Т. ғ. д., проф. (Өзбекстан)
Корконосенко Сергей	Саяси ғ. д., проф. (Ресей)
Қара Әбдіуақп	Т. ғ. д., проф. (Түркия)
Қозыбаев Сағымбай	Т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Лебедева Татьяна	Ф. ғ. д., проф. (Франция)
Нұртазина Роза	Саяси ғ. д., проф. (Қазақстан)
Омашев Намазалы	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Ризун Владимир	Ф. ғ. д. проф. (Украина)
Саид Агил бин Шех	PhD, проф. (Малайзия)
Саудбай Мадияр	PhD, проф. (Қазақстан)
Сердәлі Бекжігіт	Ф. ғ. к., проф. м.а. (Қазақстан)
Тахан Серік	Т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Тоқтағазин Мұратбек	Ф. ғ. к., проф. м.а. (Қазақстан)
Халилов Әбдіғани	PhD, проф. (Қырғызстан)
Ченгел Хулия Касапоғлы	PhD, проф. (Түркия)
Шайхитдинова Светлана	Филос.ғ.д., проф. (Ресей)
Шалахметов Ғаділбек	Халықаралық Еуразиялық телевидение және радио академиясының академигі (Қазақстан)
Шестеркина Людмила	Ф. ғ. д., проф. (Ресей)
Шульцман Петр	Өнертану ғ. к., доцент (Қазақстан)

Жауапты редактор, компьютерде беттеген: Илияс Құрманғалиев

Жауапты хатшы: Гүлжазира Ертасова

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қ.Сәтбаев к-сі, 2, 349 б.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. ЖУРНАЛИСТИКА сериясы

Меншіктенуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМҚ.

ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27. 03. 2018 ж. №16995-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.

Мерзімділігі: жылына 4 рет. Тиражы: 25 дана.

Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1,

тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief **Kairat Sak**
Candidate of Philology, Professor (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief **Aitmukhanbet Yesdauletov** *Candidate of Philology, Associate Professor (Kazakhstan)*
Deputy Editor-in-Chief **Gulnar Kendirbai** *PhD, Professor (USA)*

Editorial board

Aldabergenov Kyrykbai	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Asanov Koilybay	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Abdimanov Omirkhan	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Abisheva Vera	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Brown Michael	PhD, Prof. (USA)
Dzyaloshinski Iosif	Doctor of Philology, Prof. (Russia)
Jakyp Baurjan	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Zhussupova Almatay	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Irnozardov Kudrat	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Uzbekistan)
Korkonosenko Sergei	Doctor of Political Sciences, Prof. (Russia)
Kara Abdulvahap	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Turkey)
Kozybayev Sagymbai	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Lebedeva Tatiana	Doctor of Philology, Prof. (France)
Nurtazina Roza	Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Omashev Namazaly	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Rizun Volodymyr	Doctor of Philology, Prof. (Ukraine)
Syed Agil bin Shekh	PhD, Prof. (Malaysia)
Saudbayev Madiyar	PhD, Prof. (Kazakhstan)
Bekzhigit Serdaly	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Takhan Serik	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Toktagazin Muratbek	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Khalilov Abdygani	PhD, Prof. (Kyrgyzstan)
Çengel Hülya Kasapoglu	PhD, Prof. (Turkey)
Shaikhitdinova Svetlana	Doctor of Philosophy, Prof. (Russia)
Shalakhmetov Ghadilbek	Academician of the International Eurasian Academy of Television and Radio (Kazakhstan)
Shesterkina Ludmila	Doctor of Philology, Prof. (Russia)
Shultsman Petr	Candidate of Art, Assoc. Prof. (Russia)

Executive editor, computer layout: Ilyas Kurmangalyev
Executive Secretary: Guljazira Yertasova

Editorial address: 2, K.Satpayev str., of.408, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010008
Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. JOURNALISM Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity off economic conduct «L.N. Gumilyov Eurasian National University», Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan.

Registration certificate No 16995-Ж from 27.03. 2018.

Periodicity: 4 times a year Circulation: 25 copies

Address of printing house: 13/1, Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext.31413)

© L.N. Gumilyov Eurasian National University

Главный редактор **Кайрат Сак**
кандидат филологических наук, профессор (Казахстан)

Зам. главного редактора **Айтмуханбет Есдаuletов** к.ф.н., доцент (Казахстан)
Зам. главного редактора **Гульнар Кендирбай** PhD (США)

Редакционная коллегия

Алдабергенов Кырыкбай	Д. ист. н., проф. (Казахстан)
Асанов Койлыбай	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Абдиманов Омирхан	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Абишева Вера	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Браун Михаил	PhD, проф. (США)
Дзялошинский Иосиф	Д. ф. н., проф. (Россия)
Жакып Бауыржан	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Жусупова Алматы	К. ф. н., доцент (Казахстан)
Ирназаров Кудрат	Д. ист. н., проф. (Узбекистан)
Корконосенко Сергей	Д. полит. н., проф. (Россия)
Кара Абдиуакап	Д. ист. н., проф. (Турция)
Козыбаев Сагимбай	Д. ист. н., проф. (Казахстан)
Лебедева Татьяна	Д. ф. н., проф. (Франция)
Нуртазина Роза	Д. полит. н., проф. (Казахстан)
Омашев Намазалы	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Ризун Владимир	Д. ф. н., проф. (Украина)
Саид Агил бин Шех	PhD, проф. (Малайзия)
Саудбай Мадияр	PhD, проф. (Казахстан)
Сердали Бекжигит	К. ф. н., асс. проф. (Казахстан)
Тахан Серик	Д. ист. н., проф. (Казахстан)
Токтагазин Муратбек	К. ф. н., асс. проф. (Казахстан)
Халилов Абдигани	PhD, проф. (Киргизстан)
Ченгел Хулия Касапоглу	PhD, проф. (Турция)
Шайхитдинова Светлана	Д. филос. н., проф. (Россия)
Шалахметов Гадильбек	Академик Международной Евразийской академии телевидения и радио (Казахстан)
Шестеркина Людмила	Д. ф. н., проф. (Россия)
Шульцман Петр	К. н. искусств., доцент (Казахстан)

Ответственный редактор, компьютерная верстка: Ильяс Курмангалиев
Ответственный секретарь: Гульжазира Ертасова

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 349
Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ЖУРНАЛИСТИКА
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК.
Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16995-Ж от 27. 03. 2018 г.
Периодичность: 4 раза в год
Тираж: 25 экземпляров.
Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: (7172) 709-500 (вн.31413)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

БАҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМ

<i>Атанаева М.К., Булдыбаев Т.К., Оспанова У.А., Акоева И.Г., Нурумов К.С., Баймаханбетов М.А.</i> Жаңалықтар мәтіндеріндегі күдіктілік заңдылықтарын анықтау	8-19
<i>Жақсылықбаева Р.</i> «Адамгершілік», «жүрекжардылық» сипаттарына тәрбиелейтін жанр	20-25
<i>Есдәулетов А.О., Есдәулетова А.М.</i> Бұқаралық ақпарат құралдарының аудиториямен өзара іс-қимылындағы жаңа үрдістер	26-35
<i>Қожахметова Л.Т.</i> Қазақ баспасөзін цифрландыру барысында кездескен проблемалар	36-43
<i>Хахазова З., Баткеева Б.</i> Мәтін - публицистикалық стиль бірлігі ретінде	44-52

ЖАҢА МЕДИА

<i>Арын Е.М., Арин Р.С.</i> Медиа-нарық тиімділігінің қазіргі көріністері: Қазақстанда реттеудің қиындықтары мен басымдықтары	53-63
<i>Есенбекова Ұ.М.</i> Жаңа дәуірдегі медианың психологиялық реттеу функциялары	64-68
<i>Құрьянович А.В.</i> Қазіргі медиа дискурсындағы иронияның функционалдық ресурсы (Facebook әлеуметтік желісіндегі хатқа негізделген)	69-77
<i>Көшкенов Н.Ж., Сақ Қ.Ө.</i> Медиатизация – қоғам мен мәдениет трансформациясының қозғаушы күші	78-83
<i>Негізбаева М.О., Слямова А.С., Ли Жуй.</i> Мемлекеттік бағдарламаларды насихаттаудағы жаңа медиа	84-90
<i>Тоқтарбай Б., Жақсылық А.</i> Жаңа медиа және блогерлік: шетелдік, отандық тәжірибе негізінде	91-97

Contents

THE MEDIA AND SOCIETY

<i>Atanayeva M., Buldybayev T., Ospanova U., Akoyeva I., Nurumov K., Baimakhanbetov M.</i> Determination of consistent patterns of suspiciousness in news texts	8-19
<i>Zhaxylykbayeva R.</i> Genre educates the characteristics of «morality», «soulfulness»..	20-25
<i>Yesdauletov A.O., Yesdauletova A.M.</i> New trends in the interaction of media publications with the audience	26-35
<i>Kozhakhmetova L.T.</i> Problems arising in the digitization of the Kazakh press	36-43
<i>Khahazova Z.M., Batkeeva B.T.</i> Text is a journalistic style unit	44-52

NEW MEDIA

<i>Aryn Ye.M., Aryn R.S.</i> Modern aspects of media market efficiency: problems and priorities of regulation in Kazakhstan	53-63
<i>Yessenbekova U.M.</i> The functions of psychological impact and regulation of media in the new era	64-68
<i>Kurjanovich A.V.</i> Functional resource of irony in modern media discourse (based on correspondence on the social networking site Facebook)	69-77
<i>Koshkenov N.Zh., Sak K.O.</i> Mediatization is the driving force behind the transformation of society and culture	78-83
<i>Negizbayeva M.O., Slyamova A.S., Лу Жыў.</i> New media in promoting government programs	84-90
<i>Toktarbai B., Zhaksylyk A.</i> New media and blog: based on foreign, domestic experience	91-97

Содержание

СМИ И ОБЩЕСТВА

<i>Атанаева М.К., Булдыбаев Т.К., Оспанова У.А., Акоева И.Г., Нурумов К.С., Баймаханбетов М.А.</i> Определение закономерностей подозрительности в новостных текстах	8-19
<i>Жаксылыкбаева Р.</i> Жанр воспитывающий характеристики «нравственности», «душевности»	20-25
<i>Есдаулетов А.О., Есдаулетова А.М.</i> Новые тенденции взаимодействия медиа изданий с аудиторией	26-35
<i>Кожаметова Л.Т.</i> Проблемы, возникающие при цифровизации казахской печати	36-43
<i>Хахазова З., Баткеева Б.</i> Текст - как единица публицистического стиля	44-52

НОВЫЕ МЕДИА

<i>Арын Е.М., Арин Р.С.</i> Современные аспекты эффективности медиа-рынков: проблемы и приоритеты регулирования в Казахстане	53-63
<i>Есенбекова У.М.</i> Функции психологического регулирования медиа в новой эпохе	64-68
<i>Курьянович А.В.</i> Функциональный ресурс иронии в современном медиадискурсе (на материале переписки в социальной сети Facebook)	69-77
<i>Кошкенов Н.Ж., Сак К.О.</i> Медиатизация является движущей силой трансформации общества и культуры	78-83
<i>Негизбаева М.О., Слямова А.С., Ли Жуй.</i> Новые медиа в продвижении государственных программ	84-90
<i>Токтарбай Б., Жаксылык А.</i> Новые медиа и блог: на основе зарубежного, отечественного опыта	91-97

XFTAP 19.01.11

Л.Т. Қожахметова

Л.Н. Гумилев ат. Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
(E-mail: abina76@mail.ru)

Қазақ баспасөзін цифрландыру барысында кездескен проблемалар

Андатпа. Өзекті мәселелерді көтеріп, оларды шешу жолдарын талқылайтын еркін баспасөз - дамыған қоғамның, мемлекеттің ажырамас бөлігі. Қазақстандық баспасөзге цифрлық технологиялардың енгізілуі гаджет қолданатын жаңа аудиторияның назарын аудару үшін ғана емес, бизнестің барлық түрінің де интернетке көшуі себеп болды. Жаңа медианың дамуы оқырмандардың үлкен сеніміне ие болды. Еркін ойлар мен тәуелсіз пікірлер басылым беттерінен сайттарға, блогтар мен әлеуметтік желілерге көшті.

Баспа басылымдардың мультимедиалық пішінге көшуі ақпарат берудің түрлі технологияларын біріктірді. Бұл журналист қызметін күрделендірді. Себебі бір материалды бірнеше пішінде бір уақытта ұсыну қажеттілігі туды. Газеттің конвергенциялануы - мәтіндік материалдарды ұсынып қана қоймай ғана емес, қосымша әртүрлі платформаларда видео, аудио, фотоконтентті жариялау.

Қазақстандағы ақпараттық кеңістіктің жетілуіне, коммуникацияның цифрлануына кері әсер ететін негізгі проблемалар бар. Оған БАҚ-тың мемлекеттік тапсырысқа тәуелділігі, құқықтық базаның жетілмеуі, қазақ тілді баспасөздің бәсекеге қабілетсіздігі, газеттер тиражының азаюы жатады. Мақалада цифрлық технологияның қазақ баспасөзіне әкелген жаңалығы талданған, бүгінгі күн тұрғысынан баға берілген.

Түйін сөздер: интернет, цифрлық технология, БАҚ, мемлекеттік тапсырыс, онлайн, сайт, баспасөз.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-7174-2019-127-2-36-43>

Кіріспе. Бүгінгі таңда коммуникация саласындағы жаңа әлеуметтік және технологиялық өзгерістер қазақ баспасөзіне де өзгеріс әкелді. Цифрлық технология аудитория мен медианы жақындастырып, ақпарат таратудың жаңа әдістерін ұсынған заманда қазақстандық баспасөз әлі де мемлекет қолдауына сүйенуге мәжбүр.

Мемлекеттегі құқықтық жүйені талдау БАҚ туралы заңды жүзеге асыру әдістері мен моделдерінің тиімсіз екендігін айғақтап тұр. Егер, жақын уақытта мемлекеттік ақпараттық саясатта сапалы өзгерістер орын алмаса ақпараттық кеңістікті шетелдік ақпарат көздері жаулап алуы әбден мүмкін. Себебі цифрлық дәуірде мемлекеттік билік БАҚ-қа бұрынғыдай өз шарттарын міндеттей алмайды, ал жаңа медиа – тәуелсіз интернет басылымдардың, блогосфера мен әлеуметтік желілердің қоятын өз шарты бар.

«Тәуелсіздік пен егемендік алған сәттен бастап Қазақстан Республикасында бұқаралық ақпарат құралдары саласында түбегейлі қайта құрылу басталды. Бұл ретте азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын заңнамалық қамтамасыз етуге ерекше назар аударылды. Ең алдымен, бұл дамыған және ұйымдық жағынан мықты және тәуелсіз БАҚ-тың бар болуы демократиялық қоғамның негізгі белгілерінің бірі бір болып табылатынын түсінуге байланысты. Өткенге, Қазақстан Республикасы тәуелсіздік алған сәтіне көз тастап, БАҚ жұмысын дамыту бірнеше ірі кезеңге бөлуге болады.

Бірінші кезең, 1992 жылға дейін, бұқаралық ақпарат құралдары нарығында кеңес заманынан бізге мұра ретінде қалған мемлекеттік монополия болған. Осылайша нарықта 21 теле, радиокөпмания және 10 баспасөз БАҚ болды.

Екінші кезең, 1992-1996 жылдары, Қазақстанның тәуелсіз БАҚ қалыптасуы кезеңі болып табылды, ол жеке меншік компаниялар санының қауырт өсуімен, мемлекеттік бұқаралық ақпарат құралдары санының азаюымен сипатталады.

Үшінші кезең, 1997 жылы басталды – бұқаралық ақпарат құралдарын ырықтандыру, медиа нарықта сапалық және сандық өзгерістермен сипатталады. Біріншіден, мемлекеттік бұқаралық ақпарат құралдары мен осы нарықта жұмыс істейтін өндірістік кәсіпорындарды (полиграфиялық компанияларды, киностудияларды және т. б.) жекешелендіру. Екіншіден, БАҚ-ты тікелей қаржыландырудан бүкіл қоғам үшін әлеуметтік маңызы бар тақырыптарды анықтауға мемлекеттік ақпараттық тапсырысқа көшу өтті. Бұл ретте мемлекеттік тапсырыс шеңберінде конкурстық негізде кез келген БАҚ қаржыландыруды алуы мүмкін деп болжамдалады. Үшіншіден, республиканың жарнама нарығының өсуі басталды, атап айтқанда, жарнама, дамыған елдерде БАҚ нарығы өсуінің негізгі стимуляторы болып табылады. Төртінші кезең, ХХІ ғасырдың бірінші онжылдығының аяғында басталды, қазақстандық медиа-нарығының сапалы серпіліс кезеңі деп атауға болады. Интернеттің Қазақстан азаматтарының күнделікті өміріне жаппай кіруі БАҚ-қа ақпараттандыру бойынша өзінің дәстүрлі функцияларынан тікелей тұтынушымен коммуникация жағына қарай көңіл аударуға мүмкіндік берді. Яғни қазіргі уақытта біз бұқаралық ақпарат құралдарымен ғана емес, бұқаралық коммуникация құралдарымен (БҚК) істес боламыз. Бұл ретте БАҚ функциясы ғана емес, коммуникация мен ақпаратты қабылдау арналары да өзгерді» [1].

«2018 жылғы 5 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасында 3 311 БАҚ тіркелінген. Жалпы құрылымның басым көпшілігі 2 782 - баспасөз БАҚ құралдары құрайды, 197 - электрондық БАҚ, 332 - ақпараттық агенттіктер мен желілік басылымдар. Оның ішінде қазақ тілінде - 548, орыс - 839, қазақ және орыс тілдерінде - 1 159, үш тілде және одан басқа да тілдерде - 765» [2].

Қазақстанда бұқаралық ақпарат құралдарының басым бөлігі мемлекеттік тапсырысқа тәуелді. Мемлекеттік билік өз саясатын насихаттау үшін елдегі БАҚ-тың басым бөлігін қаржыландырып отыр. Елдегі ірі ақпараттық ресурстар, ірі телеарналар мен радиостанциялар, республикалық газеттерден бастап, облыстық, аудандық, қалалық сияқты шағын БАҚ та мемлекеттік тапсырыс орындайды. Басылымдардың дені мемлекеттік қаржыландыруға дағдыланып алғандықтан, қосымша қаржы көзін іздемейді, оқырманның сұранысын қанағаттандыруды ұмытқан.

«2018 жылы БАҚ-тағы ақпараттық саясат мемлекеттік қазынаға 47,1 млрд теңгеге, 2017 жылы 43,9 млрд теңгеге, 2016 жылы 41,7 млрд теңгеге түсті» [3].

Мемлекеттік тапсырыс дегеніміз – мемлекеттік органдардың қызметін БАҚ арқылы халыққа насихаттау. Сондай ақ, бұл отандық БАҚ-ты субсидиялау түрі.

Қазақстандық БАҚ-тың көпшілігі бұл тапсырысты орындайды, ал біразы үшін ол медиа нарықта өмір сүретін негізгі қаржы көзі болып табылады. Дегенмен, БАҚ-қа берілген мемлекеттік тапсырыстың нәтижесі сапасы бойынша емес материал саны бойынша өлшенеді. Мәселен, мемлекеттік тапсырыс аясында газеттер мен журналдарда шыққан материалдар көлемі бетте қанша «кв см» орын алғаны бойынша, телерадиохабарларда бағдарламаның қанша сағатқа созылғанына байланысты, интернет ресурстарда «символдар» бойынша анықталады. Бұл жарияланған материалдың сапасы мен тиімділігін анықтайтын көрсеткіш емес. Бұл тапсырыстың орындалғанының ғана белгісі.

Пікір алуандығына еркіндік беріп, жағдайы төмен БАҚ-ты қолдаудың орнына мемлекет жағдайы жақсы БАҚ-қа орасан зор қаражат құюмен айналысып келеді.

Мемлекеттік тапсырыс Қазақстанда тәуелсіз БАҚ-ты тығырыққа тірегені жасырын емес. Тәуелсіз БАҚ-қа мемлекет қолдау көрсетпейді, оған қарамастан жарнама нарығында мемлекеттік тапсырыс алатын БАҚ-пен бірдей бәсекеге түседі. «TNS Central Asia дерегіне 2017 жылы Қазақстандағы жарнама нарығының көлемі шамамен 39,4 млрд теңгені құра-

са, мемлекеттік тапсырыс 44 млрд теңгені құраған» [4]. Сапалы бәсеке болмаған жағдайда мемлекет ақшасына иек артқан басылымдардың жаңа технологияларды меңгеруге талпынбайтындығын, рейтинг үшін күреспейтіндігін байқадық.

Астана қаласында орналасқан мемлекеттік емес ұйым «Медиа-Центр» ҚҚ отандық БАҚ-қа бөлінген мемлекеттік тапсырыс саласына зерттеу жүргізген. Зерттеу нәтижесі бойынша 2009-2016 жылдары Қазақстанда БАҚ-қа бөлінген қаржы көлемі әр жылға бөлініп жарияланды. Осы 8 жыл ішінде мемлекет ақпараттық саясатты насихаттауға 209 миллиард 600 миллионнан аса теңге жұмсалған [5]. Бұл қазіргі курспен 564 миллион АҚШ долларын құрайды. Осы 8 жылда «Qazaqstan» ұлттық телеарнасы мемлекеттен 67 миллиард теңгеден астам қаржыны тендер арқылы ұтып алған.

1-кесте

№	Мемлекеттік тапсырыс алған БАҚ	Қаржы көлемі
1	Республикалық телерадиокорпорация «Қазақстан» АҚ	67 150 971 740 теңге
2	«Хабар» агенттігі АҚ	51 751 814 884 теңге
3	«Қазтелерадио» АҚ	16 201 975 383 теңге
4	«Казконтент» АҚ	5 820 391 399 теңге
5	басқалары	5 321 075 000 теңге
6	«Егемен Қазақстан» республикалық газеті АҚ	4 771 037 651 теңге
7	Республиканская газета «Казахстанская правда» АО	4 047 941 989 теңге
8	«Қазақстан Президенті телерадиокешені» АҚ	1 767 611 861 теңге
9	«Жетісу» телеканалы ЖШС	1 667 065 073 теңге
10	«ҚАЗАҚПАРАТ» халықаралық ақпараттық агенттігі АҚ	1 373 508 256 теңге

Қазақстанда мемлекеттік тапсырыс орындайтын медиа мен қаражат көлемінің алғашқы ондығы [6].

«BISAM – Central Asia» бизнес-ақпарат, әлеуметтік және маркетингтік зерттеулер орталығы ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің тапсырысымен 2016 жылы зерттеу жүргізді. Компания «Мемлекеттік ақпараттық саясатты жүзеге асыру жөніндегі сатып алулар үшін ҚР БАҚ тарифтік бағамдарын есептеу мақсатында қызмет көрсету нарықтарында тариф құрылуының факторларын маркетингтік зерттеу жобасының» нәтижелерін ұсынды.

Есепте «Қазақстандық БАҚ-тың тілдік бағытталуы өңірлерге қарай ерекшеленеді. Мысалы, Қарағанды облысында БАҚ-тың 36% орыс тілді, 61%-ы екі және одан да көп тілде, және тек 3%-ы ғана қазақ тілінде жұмыс істейді. Жамбыл облысында 21% орыс тілді БАҚ, 23%-ы қазақ тілінде және 56%-ы екі тілде жұмыс істейді. Алматы қаласында 19%-ы қазақ тілді, 46%-ы орыс тілді, 35 % екі және одан да көп тілде шығарылады. БАҚ-тың басым бөлігі, орта есеппен алғанда барлық түрлері бойынша медиа нарықтың 70%-нан астамы, тәуелсіз болып табылады, бірақ соңғы үш жылда мемлекеттік БАҚ үлесі өсті. Мәселен, 2014 жылы мемлекеттік БАҚ үлесі барлығы 16% болса, 2016 жылы ол 25%-ды құрайды», - деген дерек келтірілген [7].

Қазақстандағы мемлекеттік және жекеменшік басылымдардың ақпарат тарату әдістеріндегі айырмашылық қаржыландыру көзіне байланысты болып отыр. Мемлекеттік БАҚ жаңа медианың мүмкіндігін пайдалануға асығар емес. Бұл газеттерде тек мемлекеттік саясат пен жергілікті биліктің жұмысы насихатталады. Пікір алуандығы жоқ. Ал жекеменшік басылымдар цифрлық технологияның бар мүмкіндігін пайдаланып ақпарат таратуда. Сол себепті оқырман ақпаратты жекеменшік басылымдар мен интернет желісінен алуға көшті.

Дегенмен, Қазақстан Үкіметі бірқатар бұқаралық ақпарат құралдарын мемлекет меншігінен шығару туралы қаулы қабылдады. Ұлттық экономика министрлігі жариялаған «Жекешелендірудің 2016 – 2020 жылдарға арналған кешенді жоспарын іске асырудың нысаналы индикаторлары» арасында бірқатар бұқаралық ақпарат құралдары бар.

«Аталған тізімде жекешелендіруге Жамбыл облысынан 6 газет, Қарағанды облысынан 17 басылым, Қостанай облысынан 2 газет бар. Сондай-ақ, Маңғыстау облыстық басылымдардың басын қосқан «Маңғыстау-Медиа» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі мен Солтүстік Қазақстан облысының «Қызылжар Ақпарат» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі және Алматы облысының «Жетісу ақпарат» медиахолдингі» акционерлік қоғамы жекешелендірілетіндер тізімінде. Соңғысының құрамына 15 аудандық және 3 қалалық газет кіреді [8].

Бірақ бұл ақпарат құралдарының құрамына қарасақ, тізімге қалалық, аудандық және облыстық газеттер, қалалық телекомпаниялар - барлығы 27 БАҚ енген. Шығыны көп, түсетін пайдасы жоқ шағын редакциялар. Бұл тізімге республикалық ақпарат құралдарының біреуі де кірмеген.

Бұл қаулы мемлекеттік басылымдарды бюджет қаржысына тәуелді етпеу үшін жасалған амал. Ал республикалық телекомпаниялар мен газеттер сияқты елдегі қоғамдық пікір мен қоғамдық санаға елеулі ықпал ете алатын біраз БАҚ мемлекет меншігінде қалады. Дегенмен, жарнамадан ақша түсіріп, рейтингке таласатын, сараптама мен журналистік зерттеу жазудан тәжірибесі аз жергілікті газеттер мен телекомпанияларды «өз күндерінді өздерің көріндер» деп еркіне жіберуге әлі ерте. Олар биліктің «мынаны былай жаз, мынаны былай көрсет» деген пәрменін орындауға дағдыланған. Шағын газеттер мен телеарналар тәуелсіз БАҚ-пен бәсекеге төтеп бере алмайтыны аян.

Қырғызстанның мемлекеттік БАҚ-ы да осылай жаппай жекешелендіруден өтті. Алайда жекешелендірілгеннен кейін редакторлардың көбі газетті қаржыландыру көзін таппай, мемлекет қарамағына қайта өтуге сұранған.

Дегенмен, Қазақстанда БАҚ-ты мемлекет меншігінен бөліп алу бағытында алғашқы қадам жасалды. Бірақ, қазіргі жағдайды ескерсек, мемлекет меншігінен шыққан шағын БАҚ-та сапалы өзгеріс болады деуге әлі ерте.

Елдегі «Желілік және интернет басылымдар қазақстандық медиалардың жалпы санынан бар болғаны 7%-ды құрайды [9]. Сонымен қатар интернет өзінің барлық ерекшеліктері мен мүмкіндіктеріне қарамастан Қазақстанда көбінесе коммуникациялық емес, ақпараттық құрал болып қалуда.

Баспасөз БАҚ арасында газеттер жабылып жатқанда журналдар саны қарқынды өсіп келе жатыр. «2016 жылы журналдар саны екі еседен көп ұлғайып, газеттер санына тең болды. Бұл еліміздің ақпараттық бейнесін өңірлік тұрғыдан одан әрі өзгертеді. Журналдардың 80%-ы Алматы (67%) және Астанада (13%) шоғырланған. Өңірлерде 14 тек қана –20%. Керісінше, Қазақстанда шығарылатын газеттердің үштен екі бөлігінен аса көлемі өңірлерге келеді» [10].

Қазақстандық БАҚ-тың төрттен үш бөлігі – тәуелсіз. Алайда соңғы жылдары мемлекеттік БАҚ үлесінің өсу тенденциясы байқалады.

Посткеңестік мемлекеттерде, ең алдымен Ресейде, мемлекеттік ақпараттық тапсырыс тәжірибесінің қазақстандықтан айырмашылығы аз. Алайда онда мемлекеттік ақпараттық тапсырыс шеңберінде жарияланатын материалдар өте жоғары рейтингтерге ие болып, олар тұтынушылар үшін қызықты болады. Дегенмен, мемлекеттік ақпараттық тапсырыстың қағидаттары Қазақстандағымен ұқсас бола тұра, Ресей оларды іске асырудың тиімді жолдарын тапты.

«Ресейде БАҚ нарығының аса ірі ойыншысы мемлекет болып табылады. Forbes есебі бойынша, Ресей 2016 жылы БАҚ-ты қолдауға шамамен 61 миллиард рубль, ал 2015 жылы – шамамен 72 млрд рубль бөлген. Демеуқаржы алатын БАҚ-тың үлкен бөлігі мем-

лекетке тиесілі. Федералдық бюджеттен қаражатты олар көмекқаржы арқылы мемлекеттік тапсырмаларды орындауға немесе нақты мақсаттарға алады. БАҚ мемлекеттік қаражаттың 60–70%-ын көмекқаржы түрінде алады. Қалғанын газеттер, журналдар және телеарналар ақпараттық материалдарды орналастыру бойынша тендерлерде жеңіп шығып, гранттар ретінде алады. Атап атқанда, «Роспечать» агенттігі халқының саны 100 000 адамнан кем ауылдар мен қалаларда бағдарламаларды таратуға телеарналардың арасында ақша бөледі. Дәл осы мақсаттарға бюджеттен ресми түрде жекеменшік болып табылатын «Первый канал», «Пятый канал», «НТВ» және «Матч ТВ», сондай-ақ астана үкіметіне тиесілі мәскеулік «ТВ-Центр» телеарнасы қаражат алады. «Росимущество» мен «Роспечать» бақылайтын мемлекеттік БАҚ ақшаны бюджеттен жай ғана «қызмет етуге» алады. Осы БАҚ-тың басым бөлігі елеулі табыс әкелмейді. Табыс әкелмейтін білім беру, тарихи, балаларға арналған және патриоттықты тәрбиелеуге бағытталған бағдарламалар мен фильмдердің жасалуына қосымша демеуқаржы бөлінеді. Мемлекет телевизиялық инфрақұрылымды қолдауға жылына шамамен 10 млрд рубль жұмсайды. Қаражаттың негізгі алушылары — бүкіл ел бойынша міндетті жалпыға қолжетімді теле және радиоарналарды тарататын «Российская телерадиовещательная сеть» және Еуропадағы аса ірі телеорталық – «Останкино» болып табылады» [11].

Әлем елдерінде отандық БАҚ-ты қолдаудың әдістері мен қадамдары әртүрлі. Дегенмен, ең басты қағида өзгерген емес. Яғни, мемлекет шынайы ақпарат алу құқығына кепілдік беруі керек. Жаңа технологиялардың дендеп енуінен көптеген басылымдардың жабылуы БАҚ-ты субсидиялау шарасының қажет екендігін айқындайды. Медианы субсидиялау бойынша халықаралық, еуропалық тәжірибе көрсеткендей қолдау тікелей және жанама болып бөлінеді. Тікелей қолдау аз ұлттар тілінде шығатын газеттерге немесе жазылушысы аз басылымдарға тікелей қаржы құю арқылы көрсетіледі. Жанама субсидия барлық саланы қолдауға бағытталған. Яғни, мемлекеттік қолдау салықты төмендету, газетті тарату үшін пошта және теміржол тарифтерінің жеңілдігі, хабар тарату үшін телекоммуникациялық тарифтерді оңтайландыру секілді жолмен шешіледі.

Еуропа елдерінде медианы субсидиялау бірнеше мақсатты көздейді. БАҚ арасында бәсекелестікті қамтамасыз ету, пікір алуандығын көтермелеу. Мәдени-тілдік түрлілікті сақтау. Нарықты монополияландырудың алдын алу. Сондай ақ, газеттің жабылуын тоқтату. «Еуропада қандай практика қолданылады: онда барлық басылымдарға емес, өзін жарнамамен қамтамасыз ете алмайтын басылымдарға ғана қолдау көрсетіледі. Бұл дегеніміз, мысалы, белгілі аудандарда шығатын, азшылық ұлттардың тіліндегі, балаларға арналған, мәдени басылымдар. Яғни, жарнаманың есебінен керемет тіршілік ете алатын қоғамдық-саяси басылымдарға олар мүлдем қолдау көрсетпейді. Сондықтан, онда бәсекелік орта бар. Бұл – дұрыс тәсіл» [12].

Көріп отырғанымыздай, Еуропада БАҚ-ты қолдау барлық медиасаланы дамытуға бағытталған. Ал, Қазақстанда БАҚ-ты субсидиялау халыққа мемлекеттік органдар қызметін насихаттаумен шектеледі. Әрі мемлекеттік қолдау белгілі бір БАҚ-қа ғана көрсетіледі.

Осыған орай, өзекті мәселелерді шешудің бірнеше жолын ұсынамыз:

1. БАҚ-қа бөлінетін мемлекеттік тапсырыс қаржысын азайтып, тәуелсіз және аймақтық БАҚ-ты субсидиялау қаржысын көбейту.
2. Газет редакцияларына цифрлық технологияларды енгізуді белсенді ету, мерзімді басылымдардың мультимедиялық БАҚ-қа айналуын қолдау мақсатында қызметкерлердің білімін жетілдіру.
3. Ақпараттық кеңістікте сапалы өнім ұсынғанда ғана отандық журналистикада алға ілгерілеу болады.
4. Газет журналистикасындағы әлемдік дағдарыс цифрлық технологияны сәтті қолдану арқылы тығырықтан шығатын жалғыз жол екендігін айғақтап отыр.

Бәсекеге қабілетті БАҚ пен сапалы медиаконтент елдің ақпараттық қауіпсіздігінің кепілі. Отандық ақпараттық кеңістікте ресейлік телевидение ықпалының басым екендігін ескерсек, Қазақстанда шынайы тәуелсіз БАҚ құрудың маңызы зор. Мемлекеттік ақпараттық саясат медианың барлық саласын қолдауға бағытталуы тиіс. Яғни, жекелеген БАҚ-ты ғана емес, барлық БАҚ түрлері қолдау табуы керек. Мемлекеттік БАҚ пен БАҚ-ты субсидиялау саясаты пікір алуандығын тежеп, тәуелсіз, жекеменшік БАҚ-тың өмір сүруіне кедергі болмауы қажет.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Мамбетова И.К. Актуальные проблемы прессы Казахстана (1991-2016 гг.): диссертация ... кандидата филологических наук: 10.01.10 / Мамбетова, Индира Куанышевна: Рос. ун-т дружбы народов. - Москва, 2016. - 27 с.
- 2 Қазақстандағы бұқаралық ақпарат құралдарының құрылымы. [Электронды ресурс] – URL: <http://mic.gov.kz/kk/pages/bak> (Қаралған күні 25.04.2019)
- 3 Что не так с госзаказом в СМИ?. [Электронный ресурс] – URL: <https://vlast.kz/obsshestvo/31155-cto-ne-tak-s-goszakazom-v-smi.html?fbclid=IwAR3deo53-eXFMPaxU-B2BlleA3NB2DUCcQwcCYdsOyKbTm78I2E3GeQTto8>. (Қаралған күні 09.01.2019)
- 4 Государственное финансирование СМИ Казахстана. [Электронный ресурс] – URL: <https://lmc.kz/tenders/> (Қаралған күні 06.12.2018)
- 5 «Мемлекеттік ақпараттық саясаты жүзеге асыру жөніндегі сатып алулар үшін ҚР БАҚ тарифтік бағамдарын есептеу мақсатында қызмет көрсету нарықтарында тариф құрылуының факторларын маркетингтік зерттеу жобасы» зерттеу нәтижелері бойынша есеп. [Электронды ресурс] – URL: <https://lmc.kz/tenders/> (Қаралған күні: 06.12.2018)
- 6 Жекешелендірілетін облыстық, аудандық газеттердің тізімі [Электронды ресурс] – URL: <https://7kun.kz/zhekeshelendiriletin-oblystyq-audandyq-gazetterdinh-tizimi/> (Қаралған күні 06.01.2019)
- 7 Қазақстан республикасындағы бұқаралық ақпарат құралдарының дамуы. [Электронный ресурс] – URL: <http://mic.gov.kz/kk/pages/bak> (Қаралған күні 25.04.2019)
- 8 Джонес Д., Ли Салтер К. Сандық журналистика: оқулық. / Аударған Қ.Н. Мысаева - Алматы, «ҚазҰУ» баспасы, 2014. – 280 б.
- 9 Вартамова Е.Л. К чему ведет конвергенция СМИ? / Е.Л. Вартамова // Развитие информационного общества в России. Т. 1: Теория и практика. – Санкт-Петербург: Изд-во Санкт-Петербургского университета, 2001. - С. 157-164.
- 10 Баранова Е.А. Особенности развития газетных редакций в условиях медиаконвергенции: Автореф. канд. дис. / Е.А. Баранова – Москва, 2011. С. 9-16.

Л.Т. Кожаметова

Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Проблемы, возникающие при цифровизации казахской печати

Аннотация. Свободная пресса, которая поднимает актуальные проблемы и обсуждает пути их решения, является неотъемлемой частью развитого общества, государства. Внедрение цифровых технологий в казахстанскую прессу привело к переходу в интернет не только для привлечения внимания новой аудитории, использующей гаджет, но и для

всех видов бизнеса. Развитие новых медиа стало большим доверием читателей. Свободные мысли и независимые отзывы перешли со страниц изданий на сайты, блоги и социальные сети. Переход печатных изданий в мультимедийные формы объединил различные технологии передачи информации. Это усложняло деятельность журналиста. Потому что возникла необходимость одновременного представления одного материала в нескольких формах. Конвергенция газеты - это не только предоставление текстовых материалов, но и публикация видео, аудио, фотоконтента на различных платформах.

Существуют основные проблемы, негативно влияющие на развитие информационного пространства в Казахстане, цифровизацию коммуникаций. К ним относятся зависимость СМИ от государственного заказа, несовершенство правовой базы, неконкурентоспособность казахскоязычной прессы, уменьшение тиража газет.

В статье проанализирована новизна цифровых технологий, приведенная в казахскую прессу, дана оценка на сегодняшний день.

Ключевые слова: интернет, цифровая технология, СМИ, госзаказ, интернет, онлайн, сайт, печать.

L.T. Kozhakhmetova

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Problems arising in the digitization of the Kazakh press

Annotation. The free press, which raises topical issues and discusses ways to solve them, is an integral part of a developed society and state. The introduction of digital technologies in the Kazakh press has led to the transition to the Internet not only to attract the attention of a new audience using the gadget, but also for all types of business. The development of new media has become a great trust of readers. Free thoughts and independent reviews moved from the pages of publications to websites, blogs and social networks.

The transition of printed publications into multimedia forms combined various technologies of information transfer. This complicated the journalist's activities. Because there was a need for simultaneous representation of one material in several forms. The convergence of the newspaper is not only the provision of text materials, but also the publication of video, audio, photo content on various platforms. There are major problems negatively affecting the development of information space in Kazakhstan, digitalization of communications. These include the dependence of the media on the state order, the imperfection of the legal framework, the uncompetitiveness of the Kazakh-language press, reducing the circulation of Newspapers.

The article analyzes the novelty of digital technologies, given in the Kazakh press, the assessment to date.

Key words: Internet, digital technology, mass media, state order, Internet, online, website, print.

References

- 1 Mambetova I. K. Actual problems of the press of Kazakhstan (1991-2016): autoref. ...kand. dis. PUDN university, Moscow, 2016, 27 p. [in Russian]
- 2 Qazaqstandaǵı buqaralıq aqparat quraldarınıń qurılımı [Structure of Mass Media in Kazakhstan], [Electronic version] Available at: <http://mic.gov.kz/kk/pages/bak> (Accessed: 25.04.2019) [in Kazakh]

- 3 Chto ne tak s goszakazom v SMI? [What is wrong with the state order in the media?], [Electronic version] Available at: <https://vlast.kz/obsshestvo/31155-cto-ne-tak-s-goszakazom-v-smi.html?fbclid=IwAR3deo53-eXFMPaxU-B2BlleA3HB2DUCcQwcCYdsOyKbTm78I2E3GeQTto8>. (Accessed: 09.01.2019) [in Russian]
- 4 Gosudarstvennoye finansirovaniye SMI Kazakhstana [State funding of the media of Kazakhstan], [Electronic version] Available at: <https://vlast.kz/obsshestvo/31155-cto-ne-tak-s-goszakazom-v-smi.html?fbclid=IwAR3deo53-eXFMPaxU-B2BlleA3HB2DUCcQwcCYdsOyKbTm78I2E3GeQTto8>. (Accessed: 06.12.2018) [in Russian]
- 5 «Memlekettik aqparattıq sayasatı jüzege asırw jöindegı satıp alwlar üşin QR BAQ tarıftık baғamdarın eseprew maqsatında qızmet körsetw narıqtarında tarıf qurılıwınıñ faktorların markettingtik zertrew jobası» zertrew nätiжелeri boyınша esep [Report on the results of the research project «Marketing study of the factors of tariff formation in service markets for calculation of tariff rates of the RK mass media for procurement of state information policy»], [Electronic version] Available at: <https://lmc.kz/tenders/> (Accessed: 06.12.2018) [in Kazakh]
- 6 Jekeşelendiriletin oblıstıq, awdandıq gazetterdiñ tizimi [List of regional and district newspapers that are privatized], [Electronic version] Available at: <https://lmc.kz/tenders/> (Accessed: 06.01.2019) [in Kazakh]
- 7 Qazaqstan respwblikasındaғı buqaralıq aqparat quraldarınıñ damwı [Development of mass media in the Republic of Kazakhstan], [Electronic version] Available at: <https://7kun.kz/zhekeshelendiriletin-oblystyq-audandyq-gazetterdinh-tizimi/> (Accessed: 25.04.19) [in Kazakh]
- 8 Jones D., Lee Salter K. Sandıq jwrnalıstıka: oqwlıq, Awdarған Q.N. Mısaeva [Digital Journalism: Textbook, Translated by KN Mısaeva], (Publishing house KazNU, Almaty, 2014, 280 p.). [in Kazakh]
- 9 Vartanova E.L. K chemu vedet konvergentsiya SMI? [What does media convergence lead to?], Razvitiye informatsionnogo obshchestva v Rossii [Development of the Information Society in Russia], T. 1: Theory and practice, (Publishing House of St. Petersburg University, St. Petersburg, 2001, P. 157-164). [in Russian]
- 10 Baranova E.A. Osobennosti razvitiya gazetnykh redaktsiy v usloviyakh mediakonvergentsii: Avtoref. kand. dis. [Features of the development of newspaper editorial in terms of media convergence: Author's abstract. Cand. dis.], (Moscow, 2011, P. 9-16.). [in Russian]

Автор туралы мәлімет:

Қожахметова Л.Т. - Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, журналистика бөлімінің ІІ курс докторанты, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Kozhakhmetova L.T. - L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2nd year doctoral student of journalism department, Nur-Sultan, Kazakhstan.